

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 367/2020 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen rikoksen uhrille maksettavista korvauksista

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Eva Biaudetin /r näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KKV 367/2020 vp:

Mihin toimenpiteisiin hallitus ryhtyy varmistaakseen, että vakavan rikoksen uhrille määrättävät korvaukset myös maksetaan tätä varten vakuustakavarikkoon otetusta summasta asianomistajalle?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Ihmiskauppa on ankarasti rangaistava rikos, jossa rikoksentehtäjä hyödyntää uhrin ymmärtämättömyyttä, haavoittuvuutta tai riippuvaisuutta rikoksentehtäjältä saattaakseen tämän esimerkiksi seksuaalisen tai työperäisen hyväksikäytön kohteeksi. Ihmiskauppa on vakava henkilöön kohdistuva rikos, joka loukkaa yksilön vapautta, usein myös seksuaalista itsemääräämisoikeutta ja koskemattomuutta. Ihmiskauppa on myös kannattavaa talousrikollisuutta, jossa saavutettavissa oleva rikoshyöty on merkittävä ja kiinnijäämisriski kansainvälisestikin arvoituna edelleen varsin pieni.

Marinin hallituksen ohjelmassa on sovittu, että ihmiskaupan uhrien asemaa parannetaan ja rikosvastuun toteutumista ihmiskaupparikoksissa tehostetaan. Hallitusohjelma sisältää useita kirjauksia ihmiskaupan uhrin aseman parantamiseksi. Lisäksi hallitus on päättänyt valmistella poikkihallinnollisen ihmiskaupan vastaisen toiminta-ohjelman. Valmistelua varten oikeusministeriö on asettanut viranomaisista ja kansalaisjärjestöistä koostuvan työryhmän, jonka puheenjohtajana toimii valtioneuvoston ihmiskaupan vastaisen työn koordinaattori.

Pakkokeinolain (806/2011) 6 luvun 1 §:n mukaan omaisuutta saadaan määrätä vakuustakavarikkoon sakon, rikokseen perustuvan vahingonkorvauksen tai hyvityksen taikka valtiolle menetettäväksi tuomittavan rahamäärän maksamisen turvaamiseksi. Tuomioistuimien määrää vakuustakavarikkoon omaisuutta enintään määrän, jonka voidaan olettaa vastaavan tuomittavaa sakkoa, vahingonkorvausta, hyvitystä, menettämisseuraamusta tai yhteisösakkoa. Vakuustakavarikon täytäntöönpanovaiheessa ulosottomies ratkaisee, mihin konkreettisiin omaisuuseriin vakuustakavarikko kohdistetaan. Vakuustakavarikko ei tuota ulosmittauksessa etusijaa.

Vakuustakavarikon kohteena voi lähtökohtaisesti olla kaikki vastaajan ulosmittauskelpoinen omaisuus. Omaisuudella, johon vakuustakavarikko kohdistetaan, ei tarvitse olla mitään yhteyttä

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 367/2020 vp

siihen rikokseen, jonka vuoksi sakkoa, vahingonkorvausta, hyvitystä, rahamääräistä menettämisseuraamusta tai yhteisösakkoa vaaditaan tuomittavaksi. Vakuustakavarikon heikko asema suhteessa ulosmittaukseen on perusteltua sen vuoksi, että vakuustakavarikon myöntämiskynnys on alhainen verrattuna tuomioon. On myös huomattava, että ulosmittaukseen oikeuttavan ulosotto-perusteen haltija saattaa niin ikään olla aikaisemman rikoksen uhri tai heikossa taloudellisessa asemassa oleva muu yksityinen velkoja. Vakuustakavarikolle myönnettävä etusija heikentäisi hänen asemaansa.

Ulosottomenettelyssä velkoja ei saa etusijaa suhteessa muihin ulosottovelkoihin esimerkiksi sillä perusteella, että hänen saatavansa on vanhin tai että hän on ensimmäisenä hakenut ulosottoa tai saanut saatavastaan ulosotto-perusteen. Velkojalle ei myöskään muodostu etuoikeutta saada suoritus saatavalleen jostakin tietystä velallisen omaisuudesta sillä perusteella, että hän on osoittanut ulosottomiehelle sanotun omaisuuden ulosmitattavaksi.

Ulosmittauksessa noudatetaan velkojen maksunsaantijärjestyksestä annettua lakia (1578/1992). Sen keskeisenä periaatteena on velkojen yhtäläinen maksunsaantioikeus. Etusija on vain harvoilla tarkasti rajatuilla saatavilla, kuten vakuusoikeuksien haltijoilla ja lapsen elatusapusaatavalla, jolla on kiinteä yhteys lapsen perustoimeentuloon. Rikoksen uhrille maksettavat korvaukset tai muut vahingonkorvaussaatavat eivät ole etuoikeutettuja suhteessa muihin saataviin.

Edellä mainituista syistä rikoksen uhrin asemaa on perusteltua pyrkiä ensisijaisesti parantamaan muulla tavoin kuin esimerkiksi säättämällä vakuustakavarikon tuottamasta etuoikeudesta. Luonnolliselle henkilölle rikoksella aiheutettu vahinko korvataan valtion varoista rikosvahinkolain (1204/2005) mukaisesti. Korvausta on mahdollista saada muun muassa henkilövahingon ja kärsimyksen johdosta. Tämän hallituskauden aikana selvitetään rikosvahinkolain muutostarpeet. Asiaa koskevan arviomuistion laatiminen on tarkoitus käynnistää oikeusministeriössä tänä vuonna. Rikoksen uhrin asemaa parannetaan myös monilla muilla tavoilla, kuten turvaamalla rikoksen uhrille parempi tuki. Myös ihmiskaupan vastaisen toiminta-ohjelman valmistelussa on syytä kiinnittää huomiota ihmiskaupan uhreille maksettaviin korvauksiin,

Helsingissä 5.6.2020

Oikeusministeri Anna-Maja Henriksson